

خطر خشکی آبخوان دشت اردبیل در کمین است

معاون حفاظت و بهره‌برداری از منابع آب شرکت آب منطقه‌ای اردبیل گفت: بیش از ۹۰ درصد آب‌های زیرزمینی دشت اردبیل به صورت بی‌رویه و خارج از الگوی شاخص، استفاده شده و این دشت هم‌اکنون در معرض خشکی آبخوان قرار گرفته است.

حمید فضایی در گفت و گوی اختصاصی با خبرنگار ایرنا افزود: آبخوان دشت اردبیل در اثر مصرف بی‌رویه و نبود بارش یک آبخوان مرده محسوب شده و باید اعتراف کرد که مرگ آبخوان این دشت فرا رسیده و بنا به گفته کارشناسان احیای آن غیرقابل جبران است.

وی با بیان اینکه نابودی آبخوان به اندازه نابودی خاک و سرزمین خطرناک است، ادامه داد: در هر حوزه‌ای از منابع آب تجدیدپذیر به اندازه مورد نیاز استفاده می‌شود ولی در حوزه ما بالای ۹۰ درصد از آب‌های تجدیدپذیر استفاده شده که همین امر منجر به افت آبخوان در اردبیل شده است.

معاون حفاظت و بهره‌برداری از منابع آب شرکت آب منطقه‌ای اردبیل گفت: سطح آب‌های زیرزمینی در دشت اردبیل سالیانه ۲۷ سانتی‌متر افت کرده و این دشت به دلیل اضافه برداشت از آب‌های زیرزمینی با خطر فرونشست مواجه شده است.

وی اظهار کرد: با وجود انجام اقدامات غیرسازه‌ای از قبیل پرکردن چاه‌های غیرمجاز، جلوگیری از اضافه برداشت منابع آبی مجاز، نصب و بکارگیری کنتورهای هوشمند آب و برق، اطلاع‌رسانی وسیع بین مشترکان آب زیرزمینی و حذف قسمتی از آب آشامیدنی از منابع آب زیرزمینی و تامین آن از سد یامچی هنوز شاهد تداوم افت سطح سفره‌های زیرزمینی استان هستیم.

فضایی افت کمی و کیفی آب‌های زیرزمینی را یکی از چالش‌های اساسی بخش آب استان در سال‌های اخیر ذکر کرد و گفت: بروز خشکسالی‌های بیش از یک دهه اخیر، برداشت بی‌رویه و بیش از مفاد پروانه از آبخوان، توسعه اراضی پایاب چاه‌ها توسط کشاورزان و همچنین کشت محصولات پر آب بر در سطح دشت اردبیل از اصلی‌ترین چالش‌های اساسی بخش آب استان

است.

زلزله خاموش در کمین دشت اردبیل

این کارشناس مسائل آب ادامه داد: بر اثر اضافه برداشت از منابع آب زیرزمینی در حال حاضر آبخوان دشت اردبیل با ۸۰۰ میلیون متر مکعب کسری مواجه است و ادامه این روند دشت اردبیل را با خطر فرونشست یا همان زلزله خاموش مواجه کرده است.

وی اضافه کرد: سطح آبخوان دشت اردبیل به میزان ۱۳ متر افت کرده که جلوگیری از تداوم این روند نیازمند حساسیت و توجه همگانی اعم از بهره‌برداران بخش کشاورزی، مردم و مسئولان دست‌اندرکار است.

معاون حفاظت و بهره‌برداری از منابع آب شرکت آب منطقه‌ای اردبیل بیان کرد: برای حفاظت منابع محدود، شرکت آب منطقه‌ای اقداماتی همچون نصب کنتور هوشمند، نظارت و پایش بر برداشت آب از سوی بهره‌برداران و صدور قانونی مجوز بهره‌برداری را در دستور کار دارد اما موفقیت اقدامات شرکت آب منطقه‌ای مستلزم همراهی عمومی در استان است.

فضایی افزود: کاهش آبدهی چاه‌ها، چشمه‌ها و قنوات، تغییر محل و کفشکنی چاه‌ها و در نتیجه تحمیل هزینه‌های گزاف در این خصوص به صاحبان چاه‌ها، افت کیفی منابع آب و شور شدن تدریجی آنها، محدودیت در مصارف کشاورزی و صنعت و شرب، افزایش سرسام‌آور هزینه‌های تامین انرژی مثل برق و سوخت، عوارض منفی ناشی از فرونشست زمین و کاهش ظرفیت حجم مخزن طبیعی از تبعات این پدیده است.

ذخایر سفره‌های زیرزمینی اردبیل رو به بحران است

معاون حفاظت و بهره‌برداری از منابع آب شرکت آب منطقه‌ای اردبیل ادامه داد: در حال حاضر ذخایر و منابع آبی در سفره‌های زیرزمینی استان به‌ویژه در دشت اردبیل رو به بحران است و این دشت جزو دشتهای ممنوعه بوده و اگر به همین منوال پیش برود در آینده جزو دشتهای ممنوعه بحرانی شده و شاهد میرایی آبخوان خواهیم بود.

وی بیان کرد: برای نجات آبخوان دشت اردبیل و برقراری تعادل بین منابع و مصارف، همکاری تمامی نهادها، سازمان‌ها، مراکز علمی و دانشگاهی برای بخش مختلف مصرف آب در فرهنگسازی و تعادل‌بخشی آبخوان در چهارچوب برنامه سازگاری با کم‌آبی استان نیاز است، ضمن

اینکه راهکارهای علمی و کاربردی برای تثبیت روند افت آبخوان و بهبود وضعیت آب زیرزمینی باید در بخشهای مختلف و مدیریت بهینه مصرف مدنظر قرار بگیرد.

فضایی خواستار همکاری بهره‌برداران بخشهای مختلف مصرف با بخش آب شد و گفت: لازم است بهره‌برداران بخش کشاورزی با بکارگیری دانش نوین کشاورزی و استفاده از بذرهای با ارقام کم آب‌بر و اجرای روشهای نوین آبیاری در اراضی پایاب برای نجات آبخوان دشت اردبیل همت کنند.

یک سوم آبخوان دشت اردبیل خالی شده است

معاون حفاظت و بهره‌برداری از منابع آب شرکت آب منطقه‌ای اردبیل بیان اینکه یک سوم از حجم سه میلیارد متر مکعبی آبخوان دشت اردبیل به دلیل اضافه برداشت در ۵۰ سال گذشته خالی شده است، افزود: در اثر بی‌توجهی‌ها و برداشت بی‌رویه از منابع آب زیرزمینی، آبخوان دشت اردبیل در سالهای گذشته ۱۳ متر افت داشته است.

وی اظهار کرد: باید با اطلاع‌رسانی و آگاه‌سازی مردم از وضعیت دشت اردبیل، از ظرفیت‌ها و مشارکت مردم برای رفع این نگرانی استفاده کنیم.

وی اصلی‌ترین وظیفه شرکت را تامین، تخصیص، حفاظت و بهره‌برداری از منابع آب عنوان کرد و گفت: همگام با برنامه‌های وزارت نیرو در دولت برای عمل به این وظایف سنگین کمر همت بسته‌ایم.

فضایی ضرورت توجه منطقی مردم به استفاده بهینه از منابع آب و جلوگیری از برداشتهای غیرمجاز را یادآور شد و بیان کرد: با توجه به اینکه آب سرمایه نسل‌های آینده است باید در استفاده و بهره‌برداری از آن به نحوی عمل کنیم تا مدیون نسل‌های بعدی نشویم.

خطر تبدیل حجم سد یامچی به حجم مرده

معاون حفاظت و بهره‌برداری آب منطقه‌ای اردبیل با بیان اینکه تبدیل حجم سد یامچی به حجم مرده نگران‌کننده است، افزود: آب آشامیدنی اردبیل، سرعین و ۸۰ روستا از سد یامچی تامین می‌شود و حجم ذخایر این سد در صورت نبود الگوی مصرف، افزایش بی‌رویه مصرف و نبود مدیریت و نبود بارش به حجم مرده تبدیل خواهد شد.

وی با بیان اینکه شهروندان باید الگوی مصرف آب را رعایت کنند ، گفت: اردبیل در تنش آبی قرار گرفته و برای جلوگیری از تنش و بحران آب، میزان تخصیص آب کشاورزی از سد یامچی را تا ۲ سال گذشته به میزان ۳۰ میلیون متر مکعب کاهش داده و از سال گذشته هم به صفر رساندیم.

فضایلی ادامه داد: ورودی سد یامچی سال گذشته برابر با میزان مصرف شهروندان از آب بود که اگر این روند ادامه داشته باشد میزان مصرف آب از آورده سد بالاتر خواهد رفت.

بخش کشاورزی دیگر محور توسعه نیست

وی با بیان اینکه معیشت مردم به بخش کشاورزی وابسته شده است ، افزود: در یک دوره‌ای که شبکه آبیاری و سدها در کشور احداث نشده بود بخش کشاورزی محور توسعه محسوب می‌شد ولی در عصر حاضر کشاورزی دیگر محور توسعه نیست و معیشت مردم از طریق صنعت تامین شده و کشاورزی هم برای تامین امنیت غذایی رشد و توسعه می‌یابد.

بر اساس آمارهای موجود استان اردبیل از نظر بارندگی در مقایسه با استان‌های واقع در شمالغرب کشور، شامل استان‌های آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی، زنجان که به لحاظ اقلیمی در شرایط نسبتاً مشابهی می‌باشند در جایگاه چهارم قرار دارد.

تاکنون ۱۰ سد مخزنی بزرگ و ۴۲ سد مخزنی کوچک در استان اردبیل احداث شده است.